

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«БУКОВИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
президент університету
Михайло МАНІЛЧ
03 квітня 2025 року

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
для здобуття ОПС ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР**

(для вступників на основі базової середньої освіти)

Чернівці – 2025

Розділ 1. Стародавня та середньовічна історія України

1. Перші люди на території України. Трипільська культура.
2. Культура первісного суспільства, її пам'ятки на теренах України.
3. Кімерійці, скіфи, сармати.
4. Античні міста-держави Північного Причорномор'я
5. Стародавня культура східних слов'ян.

Розділ 2. Київська Русь

1. Утворення Київської Русі.
2. Фактори, що сприяли об'єднанню східнослов'янських племен.
3. Роль у формуванні державності князів Аскольда і Діра.
4. Олег «Віщий»: головні військові походи.
5. Діяльність княгині Ольги у розвитку держави.
6. Територіальні здобутки та реформи Святослава Ігоровича.
7. Хрещення Русі: Володимир Великий.
8. Роль християнства в об'єднанні та зміцненні держави.
9. Зміни в політичному устрої за правління Ярослава Мудрого.
10. Система влади Київської Русі та роль «Віче».
11. Суспільні стани які існували у Київській Русі.
12. Монголо-татарська навала та спалення Києва.
13. Літопис Нестора літописця «Повість минулих літ».
14. Культура, торгівля та ремесла Київської Русі.
15. Архітектура Київської Русі: Софіївський собор, Золоті ворота.
16. Історичне значення Київської Русі у формуванні української державності.
17. Аналіз праць В. Антоновича, М. Грушевського, І. Крип'якевича.

Розділ 3. Галицько-Волинська держава.

1. Передумови утворення Галицько-Волинської держави.
2. Ослаблення Київської Русі після смерті Володимира Мономаха.

3. Політична ситуація в Галичині та Волині у XII ст..
4. Князь Роман Мстиславич та об'єднання Галицьких і Волинських земель.
5. Розквіт Галицько-Волинської держави за Данила Галицького.
6. Розгром німецьких лицарів у битві під Дорогичином (1238).
7. Прийняття королівської корони від Папи Римського у 1253 році.
8. Внутрішня політика Данила Галицького.
9. Політичний та соціально-економічний розвиток Галицько-Волинської держави.
10. Ремесла та торгівля Галицько-Волинської держави.
11. Архітектура, мистецтво та іконопис Галицько-Волинської держави.
12. Розвиток міст: Львів, Холм, Галич, Володимир-Волинський.
13. Лев Данилович і його зовнішньополітичні ініціативи.
14. Включення частини територій до Польщі, Литви та Угорщини.
15. Остаточний занепад держави в середині XIV ст.
16. Історичне значення Галицько-Волинської держави для українського народу.
17. Аналіз праць М. Грушевського, І. Крип'якевича, М. Кордуби, О. Толочка.

Розділ 4. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського.

1. Включення українських земель до складу Великого князівства Литовського.
2. Боротьба за українські землі між Литвою, Польщею, Угорщиною та Московією.
3. Битва на Синіх Водах (1362) та її значення.
4. Політика литовських князів щодо українських земель (Ольгерд, Вітовт).
5. Руська мова та "Старий порядок" (автономність українських земель).

6. Литовські Статути (1529, 1566, 1588) та їх значення.
7. Кревська унія 1385 року та її наслідки.
8. Люблінська унія 1569 року та утворення Речі Посполитої.
9. Польська колонізація та зміна соціального складу населення.
10. Посилення кріпацтва та утиски православного населення.
11. Поширення католицизму та утиски православної церкви.
12. Релігійні перетворення та Берестейська унія (1596 р.).
13. Магдебурзьке право в українських містах.
14. Кріпацтво та селянські рухи.
15. Виникнення українського козацтва.
16. Боротьба козаків проти польського та литовського панування.
17. Запорозька Січ як осередок опору.
18. Діяльність Митрополита Петра Могили.
19. Селянсько-козацькі повстання 90 – х років XVI ст. – у 20-30 роках XVII ст.
20. Боротьба проти турецько-татарської агресії.
21. Значення періоду для формування національної самосвідомості.
22. Аналіз праць М. Грушевського, І. Крип'якевича, К. Гуслистого, Я. Дашкевича, В. Голобуцького, Я. Ісаєвича, В. Антоновича.

Розділ 5. Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ.

1. Передумови виникнення українського козацтва.
2. Перші згадки про козаків (XIV-XV ст.).
3. Основні заняття козаків (хліборобство, рибальство, мисливство, військові походи).
4. Структура та організація козацького війська.
5. Перша Січ на о. Мала Хортиця (1556 р., Дмитро Вишневецький)
6. Перенесення Січі у різні місця (січі XVI-XVIII ст.)
7. Військова роль Запорозької Січі.
8. Військово-демократична система управління Запорозької Січі.

9. Кіш і кошовий отаман Січі.
10. Військова рада – головний орган влади Запорозької Січі.
11. Адміністративний поділ (курені, паланки).
12. Судова система та закони Запорозької Січі.
13. Морські походи козаків на Османську імперію.
14. Участь козаків у війнах Речі Посполитої.
15. Визвольні повстання під проводом козацьких гетьманів.
16. Козацька культура, традиції, звичаї.
17. Внесок козаків у формування української державності.
18. Аналіз праць Ф. Шевченка, В. Голобуцького, В. Смолія, М. Грушевського, І. Крип'якевича.

Розділ 6. Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького.

1. Передумови національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького.
2. Битва під Жовтими Водами (травень 1648 р.)
3. Битва під Корсунем (травень 1648 р.)
4. Битва під Пилявцями (вересень 1648 р.)
5. Збаразько-Зборівська кампанія (1649 р.)
6. Зборівський договір (серпень 1649 р.)
7. Битва під Берестечком (червень 1651 р.)
8. Білоцерківський мирний договір (1651 р.)
9. Битва під Батогом (1652 р.)
10. Жванецька облога та Кам'янецька угода (1653 р.)
11. Переяславська рада 1654 р. та її наслідки.
12. Російсько-польська війна (1654-1657 рр.)
13. Гадяцька угода 1658 р. (після смерті Хмельницького)
14. Смерть Богдана Хмельницького (серпень 1657 р.)
15. Початок Руїни – періоду боротьби за владу в Україні.

16. Значення та наслідки Національно-визвольної війни для формування української національної свідомості.
17. Аналіз праць М. Костомарова, М. Грушевського, М. Кордуби, С. Томашівського.

Розділ 7. Україна в другій половині XVII ст. "Руїна".

1. Загальна характеристика періоду «Руїна» (1657-1687 рр.)
2. Причини Руїни (внутрішня боротьба, зовнішні втручання)
3. Гадяцька угода 1658 р. з Річчю Посполитою
4. Московсько-українська війна 1658-1659 рр.
5. Битва під Конотопом (1659 р.)
6. Переяславські статті 1659 р. – обмеження автономії Гетьманщини.
7. Розкол України на Лівобережну і Правобережну.
8. Зречення Юрія Хмельницького від влади (1663 р.)
9. Павло Тетеря (1663-1665 рр.) – Правобережна Україна.
10. Іван Брюховецький (1663-1668 рр.) – Лівобережна Україна.
11. Андрусівське перемир'я 1667 р. та його наслідки.
12. Гетьманування Петра Дорошенка (1665-1676 рр.).
13. «Вічний мир» 1686 р. між Москвою та Польщею. Івана Самойловича (1672-1687 рр.)
14. Втрата автономії та посилення контролю Московії над Лівобережжям.
15. Аналіз праць М. Костомарова, М. Грушевського, Д. Яворницького, В. Герасимчука, І. Крип'якевича, Д. Дорошенка.

Розділ 8. Гетьманщина у XVIII ст. Ліквідація Запорозької Січі та автономії України.

1. Загальна характеристика Гетьманщини у XVIII ст.
2. Гетьман Іван Скоропадський (1708–1722 рр.). Політика лояльності до Петра І.
3. Малоросійська колегія (1722–1727 рр.) та її роль.

4. Реформи та спроби зміцнення автономії. Гетьман Данило Апостол (1727–1734 рр.)
5. Правління «Гетьманського уряду» (1734–1750 рр.).
6. Гетьман Кирило Розумовський (1750–1764 рр.).
7. Ліквідація гетьманства Катериною II (1764 р.)
8. Запровадження Другої Малоросійської колегії.
9. Ліквідація Запорозької Січі (1775 р.)
10. Скасування полково-сотенного устрою (1781 р.)
11. Ліквідація козацького війська (1783 р.)
12. Остаточне закріпачення селян (1783 р.)
13. Закріпачення селянства Лівобережної та Слобідської України.
14. Збереження української національної самосвідомості та початок руху за відродження.
15. Наука. Григорій Сковорода.
16. Аналіз праць М. Костомарова, В. Антоновича, М. Грушевського, І Крип'якевича, Д. Дорошенка, О. Оглоблина, Н. Полонської-Василенко, В. Дядиченка, О. Апанович.

Розділ 9. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій в другій половині XIX – на початку XX ст.

1. Включення Правобережної України після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.)
2. Індустріалізація та розвиток міст.
3. Заборона української мови (Валуєвський циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р.).
4. Кирило-Мефодіївське братство (1846–1847 рр.)
5. Українська інтелігенція та її роль у пробудженні національної свідомості.
6. Тарас Шевченко та його внесок у розвиток української культури.

7. Західна Україна (Галичина, Буковина, Закарпаття) у складі Австрійської імперії.
8. Скасування кріпацтва в Австрійській імперії (1848 р.)
9. Аграрні реформи та модернізація сільського господарства.
10. Розвиток торгівлі та промисловості.
11. Відкриття українських шкіл та університетів.
12. Роль "Руської трійці" та перші українські друковані видання.
13. Формування українських політичних партій (кінець XIX ст.)
14. Співіснування з польською шляхтою в Галичині.
15. Поширення національної ідеї серед інтелігенції та громадськості.
16. Вплив польського, російського та європейського визвольних рухів на Україну.
17. Український романтизм у літературі та його роль у національному відродженні.
18. Роль Пантелеймона Куліша в українському відродженні.
19. Діяльність Василя Каразіна та створення Харківського університету.
20. "Історія Русів" та її значення для формування національної свідомості.
21. Реформи Марії-Терезії та Йосифа II в Галичині та на Буковині.
22. Українські міста у XVIII-XIX ст.: розвиток ремесел, торгівлі та промисловості.
23. Початок українського національного відродження: причини та основні етапи.
24. Вплив імперської політики на формування української національної свідомості.

Розділ 10. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX – на початку XX ст.

1. Адміністративно-територіальний поділ Наддніпрянської України у складі Російської імперії.

2. Скасування кріпацтва в Російській імперії (1861) та його наслідки для українських селян.
3. Земська реформа 1864 року та її вплив на українське самоврядування.
4. Економічний розвиток Наддніпрянської України: промисловість і торгівля.
5. Будівництво залізниць та його значення для економіки регіону.
6. Розвиток робітничого руху в Наддніпрянській Україні.
7. Українська інтелігенція та її роль у національному русі.
8. Валуєвський циркуляр 1863 року та Емський указ 1876 року.
9. Діяльність "Громад" у другій половині XIX ст.
10. Видання "Київської старовини" та її значення для української культури.
11. Піднесення кооперативного руху в Україні.
12. Український театр і його розвиток (М. Кропивницький, М. Старицький, П. Саксаганський).
13. Вплив революції 1905–1907 рр. на Україну.
14. Українські політичні партії кінця XIX – початку XX ст.
15. Створення Української радикальної партії (УРП) та її програмні засади.
16. Діяльність Миколи Міхновського та брошура "Самостійна Україна".
17. Формування української національної ідеї на початку XX ст.
18. Розвиток освіти та науки в Наддніпрянській Україні.
19. Діяльність історика Володимира Антоновича та його внесок у дослідження історії України.
20. Внесок Михайла Драгоманова в український національний рух.
21. Газета "Рада" та її роль у розвитку української публіцистики.
22. Українські видавництва та розвиток літератури у другій половині XIX ст.
23. Аналіз праць Д. Дорошенка, І. Лисяка-Рудницького, М. Грушевського про соціально-економічний розвиток та національний рух у Наддніпрянській Україні.

Розділ 11. Західноукраїнські землі в XIX – на початку XX ст.

1. Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель у складі Австрійської імперії.
2. Соціально-економічне становище селянства в Галичині, Буковині та Закарпатті.
3. Ліквідація кріпацтва в Австрійській імперії (1848) та її наслідки для українців.
4. Український національний рух під час революції 1848–1849 рр.
5. Діяльність Головної руської ради та її значення.
6. Вплив революції 1848 р. на культурне та політичне життя українців.
7. Політика "подвійної колонізації" Галичини: польський та австрійський фактори.
8. Москвофіли та народовці: основні відмінності у поглядах.
9. Створення товариства "Просвіта" (1868) та його значення.
10. Діяльність НТШ (Наукового товариства ім. Шевченка) у Львові.
11. Внесок Івана Франка в український національний рух.
12. Польсько-українські відносини в Галичині в другій половині XIX ст.
13. Українське селянство в Західній Україні: проблеми та боротьба за права.
14. Створення Русько-української радикальної партії (РУРП) та її програмні засади.
15. Розвиток української преси в Західній Україні ("Діло", "Буковина", "Народ").
16. Діяльність митрополита Андрея Шептицького.
17. Політика угорської влади щодо українців Закарпаття.
18. Русини Закарпаття: культурно-національне пробудження.
19. Кооперативний рух у Галичині: Василь Нагірний та "Сільський господар".
20. Розвиток освіти та боротьба за український університет у Львові.
21. Еміграційні процеси серед українців Західної України (кінець XIX – початок XX ст.).
22. Формування українських національних партій на початку XX ст.

Розділ 12. Україна напередодні першої світової війни.

1. Політичне та економічне становище українських земель перед початком Першої світової війни.
2. Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій на початку XX ст.
3. Плани Росії та Австро-Угорщини щодо України у війні.
4. Український національний рух напередодні війни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. К: Центр учбової літератури, 2017.
2. Історія українського війська М. Відейко, А. Галушка, В. Лободаєв, М. Майоров, Я. Примаченко, А. Руккас, Є. Синиця, О. Сокирко, А. Харук, Б. Черкас; Під заг. ред. В. Павлова. Громадський просвітницький проект «ЛІКВЕЗ. Історичний фронт». Х., 2016.
3. Коріненко П. С. Новітня історія України (1939 – 2007 рр.). П. С. Коріненко, М. В. Бармак, В. Д. Терещенко. Ч. IV. Тернопіль: Видавництво Астон, 2017.
6. Свідерський Ю. Ю Давня і середньовічна історія України Ч. I-III. Ю. Ю. Свідерський, В. М. Окаринський. Тернопіль: Астон, 2017.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник. К.: Академія. 2018.720 с.
URI: <https://uahistory.co/book/boyko.html>
2. Гарін В. Історія України: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 240с. URI: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-61.html>
3. Греченко В.А. Історія та культура України: підручник. Харків : ХНУВС, 2017. 320 с. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9475>
4. Греченко В.А., Кислюк К.В. Історія української культури. К.: Кондор Видавництво, 2013. 352 с.
URI: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/iukrk.pdf
5. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності: посібник. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
URI: <https://nemaloknig.net/book-364666.html>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ

Конкурсний бал вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Вступне випробування відбувається у формі усної співбесіди. Абітурієнт відповідає на два усні питання екзаменаторів. Питання мають бути з різних розділів. Відповідь на кожне запитання оцінюється 100 балами. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт – 200. Загальна оцінка визначається як сума оцінок за кожну відповідь на усне запитання екзаменатора.

Якщо вступник набрав менше, ніж 100 балів, він до участі у конкурсному відборі не допускається.

Оцінка «відмінно» (180-200 балів): абітурієнт, який володіє конкретно-історичними знаннями з курсу історії України, має продемонструвати здатність аналізувати й узагальнювати історичні події, виокремлювати основні тенденції та закономірності їх розвитку. Він повинен розглядати суспільні явища в їхніх конкретно-історичних умовах, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати історичні джерела та літературу. Важливо також вміти висловлювати власну позицію щодо дискусійних питань історії, критично оцінювати історичні факти та діяльність видатних особистостей, а також вільно оперувати хронологією та науковою термінологією. Відповідь має бути ґрунтовною, логічно структурованою, аргументованою та повною.

Оцінка «добре» (140-179 балів): абітурієнт отримує відповідну оцінку за відповідь, у якій розкрито основний зміст поставлених питань, відображено суть історичних процесів та продемонстровано загальне розуміння проблеми. Відповідь має логічну структуру й аргументованість, хоча містить незначні неточності у висвітленні особливостей суспільних явищ і подій. Абітурієнт загалом орієнтується в історичних датах і частково володіє науковою термінологією, проте недостатньо повно засвоїв

фактичний матеріал і джерельно-монографічну базу. Власна оцінка історичних процесів у відповіді виражена недостатньо чітко.

Оцінка «задовільно» (100-139 балів): абітурієнт отримує оцінку за недостатнє володіння теоретичним і фактичним матеріалом, невміння застосовувати раніше засвоєні знання та неспроможність надати повні й правильні відповіді на основні та додаткові питання. Його обізнаність з історичними джерелами та літературою за темою білету є фрагментарною, що свідчить про поверхневе засвоєння матеріалу.

Оцінка «незадовільно» (менше 100 балів): абітурієнт виявляє повне незнання матеріалу з відповідних питань.